การวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา: การสังเคราะห์ทฤษฎีและแนวทางการประยุกต์ใช้

An Analysis of Primary Students' Learning Styles: Theoretical Perspectives and Practical Implications

นฤมล พัชรปิยะกุล[1] ปิยพงษ์ พรมนนท์[2]

Narumol Patcharapiyagul[1] Piyapong Promnont[2]

[1]อาจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

[1]Lecturer, Srinakharinwirot University: Prasarnmit Demonstration School (Elementary)

[2]อาจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

[2]Lecturer, Srinakharinwirot University: Prasarnmit Demonstration School (Elementary)

Corresponding Author, E-mail: pong65online@gmail.com

Received: September 21, 2025; Revised: September 30, 2025; Accepted: October 1, 2025

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์การเรียนรู้มีความสำคัญเพราะช่วยให้ครูเข้าใจความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เมื่อครูมีข้อมูลดังกล่าวจะสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำสนอ 1) การวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) ตัวอย่างแบบวิเคราะห์จากนักวิชาการจำนวน 3 แนวคิดหลัก ได้แก่ แนวคิดของ Grasha & Riechmann (1975) ที่มุ่งเน้นบทบาทและพฤติกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน แนวคิดของ Fleming & Mills (1992) หรือที่รู้จักกันในชื่อ VARK Model ซึ่งแบ่งรูปแบบการเรียนรู้ตามช่องทางการรับรู้ และแนวคิดของ Howard Gardner (1983) ที่อธิบายความแตกต่างของผู้เรียนผ่านพหุปัญญา (Multiple Intelligences) 3) นำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ข้อมูลการวิเคราะห์ในห้องเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างแท้จริง การที่ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนล่วงหน้า จะช่วยให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายตรงกับความต้องการและความถนัดของผู้เรียน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ และบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ลีลาการเรียนรู้, พฤติกรรมการเรียนรู้, พหุปัญญา, วาร์คโมเดล

Abstract

The analysis of learning styles is essential as it enables teachers to understand learners' individual differences. With such information, teachers can design instruction that is appropriate and effective for each student. This article aims to 1) examine students' learning styles, 2) present examples of learning style analysis from three major theoretical frameworks Grasha and Reichmann's (1975) model, which emphasizes

classroom roles and learning behaviors; Fleming and Mills' (1992) VARK Model, which categorizes learning styles based on sensory modalities; and Howard Gardner's (1993) Theory of Multiple Intelligences, which explains learners' differences through multiple domains of intelligence, and 3) propose practical applications of learning style analysis in the classroom. Such applications serve as a foundation for designing learning activities that genuinely respond to individual differences. By conducting prior analysis of students, teachers can create diverse and tailored learning opportunities that align with learners' needs and strengths, thereby enhancing motivation, fostering engagement, maximizing learning potential, and achieving educational goals effectively.

Keywords: Learning Styles, Learning Behaviors, Multiple Intelligences, VARK Model

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ครูไม่สามารถมองข้าม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านลีลาการเรียนรู้ (Learning Style) ที่ส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการรับรู้ (Perception) การประมวลผลข้อมูล (Processing) และการจดจำข้อมูล (Memory) ของผู้เรียนแต่ละคน หากครูสามารถเข้าใจลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างลึกซึ้ง จะสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่คำนึงถึงลักษณะ ความสามารถ ความสนใจหรือความพร้อมจะช่วยให้ครูสามารถวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ดีและมีประสิทธิภาพ (Fleming & Mills, 1992; Dunn & Dunn, 1978; Gardner, 1983; Tomlinson, 2014) การวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ระดับประถมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นช่วงที่ผู้เรียนกำลังพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะชีวิต การออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการและลักษณะเฉพาะผู้เรียนวัยนี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง แม้ว่าผู้เรียนประถมศึกษาจะมีความกระตือรือร้นตามธรรมชาติ แต่ในการปฏิบัติจริง พบว่า ความสามารถในการจดจ่อกับบทเรียนค่อนข้างน้อย ไม่สามารถนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ได้อย่างต่อเนื่อง และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับรูปแบบการเรียนรู้เดียวกันได้ทั้งหมด ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้การเรียนไม่สอดคล้องกับความถนัดเฉพาะตัวและลดความสุขในการเรียนของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนส่วนใหญ่จึงยังไม่ตอบสนองต่อความหลากหลายของลักษณะและลีลาการเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนบางกลุ่มรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่สามารถตามบทเรียนทัน และเกิดช่องว่างทางการเรียนรู้ (Khamkhien, 2010; Wongwanich et al., 2021; ลัดดา หวังภาษิต, 2557) การเข้าใจและวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการและลักษณะเฉพาะบุคคลของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ เรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ และบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการศึกษาความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนมักถูกจำแนกตาม ระดับสติปัญญา เช่น กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่มีศักยภาพที่ต่างกัน มักต้องการการสนับสนุนและการส่งเสริมที่แตกต่างกัน การออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมสามารถช่วยลดปัญหาในห้องเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคนได้อย่างทั่วถึง การจำแนกลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ควรเป็นการตัดสินหรือจำกัดศักยภาพของผู้เรียน แต่ควรเป็นเครื่องมือในการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกด้านของการพัฒนา (ศักดิ์เดช ประกอบผล, 2563; Hattie & O'Leary, 2025)

ในบทความนี้ผู้เขียนมุ่งนำเสนอแนวคิดการวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้จำนวน 3 แนวคิด ซึ่งมีส่วนช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตรงกับความต้องการและความถนัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนระดับประถมศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียน

มีแรงจูงใจและเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ ตลอดจนบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนเสนอแนะแนวคิดทั้ง 3 เนื่องด้วยการศึกษาลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนประถมศึกษา มีเหตุผลสำคัญที่สอดคล้องกับพัฒนาการและความต้องการของผู้เรียนวัยนี้ โดยรูปแบบวาร์คตามแนวคิด Fleming & Mills อธิบายรูปแบบการรับรู้ข้อมูลผ่านประสาทสัมผัสทั้งการมองเห็น การฟัง การอ่าน–เขียน และการลงมือปฏิบัติ ซึ่งเหมาะสมกับผู้เรียนวัยประถมที่ต้องการวิธีเรียนรู้ที่หลากหลายและเป็นรูปธรรม ในขณะที่แนวคิดของ Grasha & Riechmann ช่วยเสริมในด้านบทบาทและพฤติกรรมของผู้เรียนในห้องเรียน เช่น การเป็นผู้เรียนที่ร่วมมือ แข่งขัน หรือพึ่งพา ซึ่งสะท้อนการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่สำคัญต่อการเรียนรู้ร่วมกันของเด็กประถมศึกษา และแนวคิดของ Howard Gardner เน้นความแตกต่างเฉพาะบุคคลด้านความสามารถ เช่น ปัญญาด้านภาษา ดนตรี หรือการเคลื่อนไหวร่างกาย ทำให้ครูเข้าใจศักยภาพและความถนัดของผู้เรียนได้รอบด้าน ดังนั้น การใช้ทั้งสามแนวคิดร่วมกันจึงช่วยให้การศึกษาลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสมบูรณ์ ทั้งด้านการรับรู้ การปฏิสัมพันธ์ และความถนัดเฉพาะบุคคล อันจะนำไปสู่การออกแบบการรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างแท้จริง

ลีลาการเรียนรู้ (Learning Style) คืออะไร

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายถึงลีลาการเรียนรู้ (Learning Style) ไว้หลากหลายมุมมอง ดังนี้

Grasha & Riechmann (1975) กล่าวว่าเป็นความชอบและแนวทางที่ผู้เรียนใช้ในการคิดและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ในห้องเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนถึงวิธีการมีส่วนร่วม การพึ่งพา การแข่งขัน หรือการหลีกเลี่ยงในการเรียน

ในขณะที่ ลีลาการเรียนรู้ ตาม Fleming & Mills (1992) หมายถึง แนวทางหรือวิธีการที่แต่ละคนใช้ในการรับและจดจำข้อมูลผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การมองเห็น (Visual) การฟัง (Aural) การอ่าน–เขียน (Read/Write) และการลงมือปฏิบัติ (Kinesthetic)

Harrison, et.al (2003) กล่าวว่า ลีลาการเรียนรู้ คือ รูปแบบที่บุคคลใช้ในการรับและประมวลผลข้อมูล ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามประสบการณ์และการฝึกฝน

Gardner (2006) กล่าวว่า ความฉลาดของมนุษย์ไม่ได้มีด้านเดียว แต่มีหลายด้าน โดยแต่ละคนมีความถนัดหรือศักยภาพเฉพาะด้านแตกต่างกัน แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้และการพัฒนาตนเองควรคำนึงถึงความสามารถหลายด้าน

ทิศนา แขมมณี (2551) ให้ความหมายของลีลาการเรียนรู้ (Learning style) ว่าเป็นลักษณะหรือวิธีการเรียน หรือการคิด การแก้ปัญหาที่บุคคลชอบและใช้เป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการทางสติปัญญา ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

ราชบัณฑิตยสถาน (2553) ให้ความหมายของลีลาการเรียนรู้ ว่าเป็นลักษณะหรือแนวทางที่ผู้เรียนแต่ละคนใช้ในการเรียนรู้และแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ศักดิ์เดช ประกอบผล (2563) เป็นรูปแบบ วิธีการ หรือพฤติกรรมที่ผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัดและชอบปฏิบัติเป็นประจำในการเรียนรู้ ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

เปศล ชอบผล และคนอื่น ๆ (2563) ลีลาการเรียนรู้ คือ ลักษณะหรือวิธีการจัดการเฉพาะบุคคลโดยใช้องค์ประกอบด้านปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านการศึกษา มาจัดกระทำเพื่อการเรียนรู้ การคิด และการแก้ปัญหา

กาญจนา จันทร์ประเสริฐ (2566) ลีลาการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะ หรือวิธีการเรียน หรือวิธีการคิด หรือวิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียนแต่ละคน

จากความหมายของนักวิชาการ สรุปได้ว่า ลีลาการเรียนรู้ คือ รูปแบบ พฤติกรรม หรือวิธีที่ผู้เรียนใช้ในการรับข้อมูล ประมวลผล และจดจำข้อมูล แตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะ ความถนัด หรือความชอบของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจจะมี

มากกว่าหนึ่งด้าน การเข้าใจและยอมรับความแตกต่างการเรียนรู้เหล่านี้ มีส่วนช่วยให้ครูผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดการวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้: การสังเคราะห์ทฤษฎีและแนวทางการประยุกต์ใช้

การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านวิธีการรับรู้ การประมวลผล และการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้สะท้อนถึงลีลาการเรียนรู้ (Learning Styles) ของแต่ละบุคคล การวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ครูผู้สอนเข้าใจความต้องการเฉพาะตัวของผู้เรียน รวมถึงวิธีการสอนที่เหมาะสม การวิเคราะห์นี้ช่วยให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ สื่อการสอน และวิธีประเมินผลที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้นั้น นักวิชาการหลายท่านต่างได้เสนอแนวคิดที่มีส่วนช่วยวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างหลากหลาย มีความเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับชั้น ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ผู้เรียนได้ ผู้เขียนได้สังเคราะห์แนวคิดที่เป็นที่ยอมรับในวงกว้างและนำเสนอ 3 แนวคิด มีรายละเอียดดังนี้

1) แบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Grasha & Riechmann (1975)

ลีลาการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้เป็นหนึ่งในหลายแนวคิดเกี่ยวกับลีลาการเรียนรู้ที่น่าสนใจ โดยแนวคิดนี้แบ่งผู้เรียนตามลักษณะบุคลิกภาพ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยจำแนกลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ความหมายลีลาการเรียนรู้

ลีลาการเรียนรู้	นิยาม
1. แบบพึ่งพา (Dependent)	ผู้เรียนกลุ่มนี้มักไม่กระตือรือร้นในการเรียนและมักเรียนเฉพาะในสิ่งที่ครูกำหนดเท่านั้น มีความเชื่อว่าผู้สอนและเพื่อนเป็นแหล่งของความรู้และเป็นผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ
2. แบบอิสระ (Independent)	ผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชอบคิดเองและทำงานคนเดียว แม้จะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน แต่จะเรียนรู้เฉพาะเนื้อหาที่ตนเองเห็นว่าสำคัญ และมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง
3. แบบแข่งขัน (Competitive)	ผู้เรียนกลุ่มนี้เรียนรู้ได้ดีเมื่อมีการแข่งขันกับผู้อื่น โดยหวังรางวัล เช่น คะแนนหรือการได้รับการยอมรับจากครู มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นผู้ชนะเสมอ
4. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance)	ผู้เรียนกลุ่มนี้มักไม่สนใจเนื้อหาวิชา ไม่ชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่แสดงความสนใจในการเรียน แต่บางครั้งอาจให้ความสนใจเกินขอบเขตได้
5. แบบมีส่วนร่วม (Participant)	ผู้เรียนกลุ่มนี้เรียนรู้ได้ดีเมื่อได้เข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ ชอบอ่านหนังสือและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในชั้นเรียนมาก แต่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรน้อย
6. แบบร่วมมือ (Collaborative)	ผู้เรียนกลุ่มนี้เรียนรู้ได้ดีเมื่อได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันความรู้กับเพื่อน มีความร่วมมือกับผู้สอนและเพื่อน ชอบทำงานร่วมกัน และเห็นว่าห้องเรียนเป็นสถานที่เหมาะสมสำหรับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการเรียนรู้เนื้อหาวิชา

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นพื้นฐาน เพื่อใช้ประกอบการเลือกวิธีการสอนและการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน การนำข้อมูลเหล่านี้มาประยุกต์ใช้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น และพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิผลในการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในระยะยาว

ตัวอย่างแบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Grasha & Riechmann (1975)

แบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Grasha และ Riechmann เป็นแบบสำรวจภาษาอังกฤษจำนวน 60 ข้อ โดยใช้มาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ 5 คะแนน = มากที่สุด 4 คะแนน = มาก 3 คะแนน = ปานกลาง 2 คะแนน = น้อย และ 1 คะแนน = น้อยที่สุด มีลักษณะเป็นข้อคำถาม โดยให้ผู้เรียนอ่านและเลือกตามระดับที่ตรงกับตนเองมากที่สุด ผู้เขียนแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย เพื่อเป็นตัวอย่าง จำนวน 20 ข้อ มีรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตัวอย่างแบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้

	รายการ	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
1.	ฉันเชื่อว่าฉันสามารถเรียนรู้เนื้อหาที่สำคัญได้ดี					
2.	ฉันมักจะฝันกลางวันหรือหลับระหว่างเรียน					
3.	ฉันชอบทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน					
4.	เนื้อหาในหนังสือและการบรรยายมักจะถูกต้องเสมอ					
5.	เพื่อให้งานที่ทำออกมาดี เราต้องแข่งกับเพื่อนเพื่อให้ครูสนใจเรา					
6.	ฉันมักจะตั้งใจเรียนรู้เนื้อหาที่เรียนในชั้นเรียน					
7.	ความคิดของฉันเกี่ยวกับเนื้อหามักจะเหมือนกับที่เขียนในหนังสือ					
8.	กิจกรรมในชั้นเรียนบางครั้งน่าเบื่อ					
9.	ฉันชอบพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาเรียนกับเพื่อน ๆ					
10.	ครูเป็นผู้ที่รู้ดีที่สุดว่าอะไรสำคัญที่เราควรเรียนรู้ในวิชานั้น					
11.	เราต้องแข่งกับเพื่อน ๆ เพื่อให้ได้เกรดดี					
12.	การเรียนในชั้นเรียนมีประโยชน์และคุ้มค่า					
13.	ฉันเรียนสิ่งที่ฉันคิดว่าสำคัญ และบางครั้งไม่ใช่สิ่งที่ครูบอกว่าเป็นสิ่งสำคัญ					
14.	ฉันไม่ค่อยรู้สึกตื่นเต้นกับเนื้อหาที่เรียนในวิชา					
15.	ฉันชอบฟังความคิดเห็นของเพื่อนเกี่ยวกับประเด็นในชั้นเรียน					
16.	ครูควรบอกให้ชัดเจนว่าคาดหวังอะไรจากนักเรียน					
17.	ในการอภิปรายในชั้นเรียน ฉันต้องแข่งขันกับเพื่อนเพื่อให้ความคิดเห็นของฉันได้รับการยอมรับ					
18.	ฉันได้ประโยชน์จากการไปเรียนมากกว่าการอยู่บ้าน					
19.	ส่วนใหญ่สิ่งที่ฉันรู้ ฉันเรียนรู้ด้วยตัวเอง					
20.	บางครั้งฉันรู้สึกว่าฉันต้องเข้าเรียนมากกว่าที่อยากไป					

สำหรับการวิเคราะห์ จะนำคะแนนที่ผู้เรียนตอบในแต่ละข้อมาหาค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง ระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้ ผู้เรียนหนึ่งคนอาจมีได้หลายลีลาการเรียนรู้ แต่จะพิจารณาลีลาที่ได้คะแนนสูงสุดเป็นตัวบ่งชี้ว่าผู้เรียนมีลักษณะการเรียนรู้แบบใด โดยจำแนกออกเป็น 6 แบบ ได้แก่

1. แบบอิสระ (Independent) ข้อคำถามที่ 1, 7, 13, 19, 25, 31, 37, 43, 49 และ 55
2. แบบหลีกหนี (Avoidant) ข้อคำถามที่ 2, 8, 14, 20, 26, 32, 38, 44, 50, และ 56
3. แบบร่วมมือ (Collaborative) ข้อคำถามที่ 3, 9, 15, 21, 27, 33, 39, 45, 51, และ 57
4. แบบพึ่งพา (Dependent) ข้อคำถามที่ 4, 10, 16, 22, 28, 34, 40, 46, 52, และ 58
5. แบบแข่งขัน (Competitive) ข้อคำถามที่ 5, 11, 17, 23, 29, 35, 41, 47, 53, และ 59
6. แบบมีส่วนร่วม (Participant) ข้อคำถามที่ 6, 12, 18, 24, 30, 36, 42, 48, 54, และ 60

แนวทางการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ลีลาการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Grasha และ Riechmann ได้แบ่งผู้เรียนออกเป็น 6 กลุ่มตามลักษณะบุคลิกภาพและพฤติกรรมในการเรียนรู้ แต่ละกลุ่มมีลักษณะและความต้องการที่แตกต่างกัน ครูสามารถประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนประถมศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ (Grasha, 1996; Othman & Amir, 2010; Felder & Brent, 2005) ได้ดังนี้

1. ผู้เรียนแบบพึ่งพา (Dependent) มักต้องการคำแนะนำและการสนับสนุนจากครู รู้สึกไม่มั่นใจในการตัดสินใจเอง การจัดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มนี้ครูจึงควรแนะนำขั้นตอนการทำงานอย่างชัดเจน แบ่งงานออกเป็นขั้นตอนย่อย พร้อมตัวอย่างประกอบการสอน โดยเฉพาะนักเรียนประถมศึกษาที่ต้องการความชัดเจน และให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อสร้างความมั่นใจและกระตุ้นการมีส่วนร่วม

2. ผู้เรียนแบบอิสระ (Independent) มีความต้องการอิสระในการเรียนรู้ ชอบคิดและทำงานด้วยตนเอง การออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนกลุ่มนี้ จึงควรให้เลือกหัวข้อหรือวิธีการทำงานตามความสนใจ สนับสนุนการค้นคว้าและสำรวจด้วยตนเอง พร้อมส่งเสริมการตั้งคำถามทั้งปลายเปิดและปิด ตลอดจนการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียนได้ฝึก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปราย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3. ผู้เรียนแบบแข่งขัน (Competitive) มีแรงจูงใจสูง มุ่งสู่ความสำเร็จและชอบการแข่งขันทั้งเดียวและกลุ่ม การจัดการเรียนรู้ครูควรออกแบบกิจกรรมแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ มีกติกาชัดเจน ตั้งเป้าหมายและการเสริมแรงให้รางวัล เพื่อกระตุ้นแรงจูงใจ พร้อมสร้างบรรยากาศการแข่งขันที่สนุกสนานและไม่ตึงเครียด รวมทั้งใช้การวัดผลที่ชัดเจนและยุติธรรม

4. ผู้เรียนแบบหลีกเลี่ยง (Avoidant) มักรู้สึกไม่มั่นใจหรือหลีกเลี่ยงการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ครูควรสร้างบรรยากาศปลอดภัย ไม่กดดัน ให้เวลาและพื้นที่ในการทำงานส่วนตัว ส่งเสริมการมีส่วนร่วมแบบค่อยเป็นค่อยไป และกระตุ้นแรงจูงใจด้วยคำชมและการยืนยันความสำเร็จเล็ก ๆ

5. ผู้เรียนแบบมีส่วนร่วม (Participant) มีความกระตือรือร้น ชอบแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ครูควรเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น จัดกิจกรรมกลุ่มหรืออภิปราย และมอบงานที่ผู้เรียนรับผิดชอบบางส่วน เพื่อกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

6. ผู้เรียนแบบร่วมมือ (Collaborative) ชอบทำงานกับผู้อื่นและให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือ การจัดกิจกรรมครูควรเน้นงานกลุ่มที่ต้องอาศัยความร่วมมือ เช่น การแก้ปัญหาทีมหรือโครงการร่วมกัน พร้อมส่งเสริมการประสานงาน การแบ่งบทบาท และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในระดับกลุ่มและบุคคลอย่างสมดุล

สำหรับการประยุกต์ใช้เชิงนโยบาย Tiansoodeenon & Sitthitikul (2024) กล่าวว่า การที่ครูเข้าใจบทบาทผู้เรียนตามสไตล์เหล่านี้จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ เช่น

1. จัดอบรมครูให้เข้าใจบทบาทผู้เรียนตามแนวคิดของ Grasha & Riechmann เพื่อให้สามารถวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม เช่น ส่งเสริมการทำงานร่วมกันสำหรับผู้เรียนแบบ Collaborative และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแบบ Independent ได้ใช้ความคิดริเริ่ม
2. ส่งเสริมการสอนแบบบูรณาการหลายสไตล์ โดยไม่ยึดติดกับสไตล์ใดสไตล์หนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนที่แตกต่างกันสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียม
3. ปรับระบบการประเมินผลครูและผู้เรียน ด้านพฤติกรรมและบทบาทการเรียนรู้ เช่น ความสามารถในการทำงานอิสระ ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เพื่อสะท้อนพัฒนาการทั้งทางวิชาการและทางสังคม
4. สนับสนุนนโยบายเชิงพื้นที่ โดยจัดสรรเงินทุนหรือทรัพยากรสำหรับโรงเรียน/เขตพื้นที่ ในการสำรวจบทบาทผู้เรียนในชุมชนหรือโรงเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และวางแผนเชิงนโยบายที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนได้อย่างตรงจุด

สรุปได้ว่าการนำแนวคิด Grasha & Riechmann มาใช้ในเชิงนโยบายจะช่วยสร้างระบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ครอบคลุม และตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งไม่เพียงแต่เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ แต่ยังส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางสังคมและการอยู่ร่วมกันของผู้เรียนในอนาคต

2) แบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้แบบวาร์ค (VARK) ตามแนวคิดของ Fleming & Mills (1992)

การวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้แบบวาร์ค (VARK) เป็นแนวคิดที่พัฒนาโดย Fleming และ Mills ในปี 1992 ย่อมาจาก Visual (V) Aural (A) Read/Write (R) และ Kinesthetic (K) เพื่ออธิบายลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละคนอาจมีความถนัดในการรับรู้ข้อมูลที่แตกต่างกัน บางคนอาจเข้าใจเนื้อหาได้ดีที่สุดเมื่อเห็นภาพและแผนภูมิ (Visual) บางคนเมื่อได้ฟังหรือมีการพูดคุยอธิบาย (Aural) ขณะที่บางคนถนัดการอ่านและการเขียน (Read/Write) และอีกกลุ่มหนึ่งเรียนรู้ได้ดีที่สุดผ่านการลงมือปฏิบัติจริง (Kinesthetic) (Fleming & Mills, 1992) ดังนั้นการเข้าใจลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ซึ่ง Fleming และ Mills ได้อธิบายรายละเอียดไว้ดังนี้

ตารางที่ 3 ลักษณะการเรียนรู้แบบวาร์ค

ประเภท	ลักษณะการเรียนรู้
กลุ่มผู้รับรู้ด้วยภาพและสัญลักษณ์ (Visual)	เรียนรู้ได้ดีที่สุดจากภาพ แผนภูมิ แผนผัง กราฟิก ผู้เรียนประเภทนี้มักเข้าใจและจดจำข้อมูลได้ดีเมื่อเห็นการแสดงผลเป็นภาพ สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดผ่านสื่อกราฟิกได้ง่าย
กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการได้ยิน (Aural / Auditory)	เรียนรู้ได้ดีที่สุดจากการฟังคำอธิบาย การบรรยาย หรือการสนทนา ผู้เรียนประเภทนี้สามารถเข้าใจและจดจำข้อมูลได้ดีจากการฟัง และมักถนัด การสนทนา การอภิปราย และการอธิบายด้วยวาจา

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเภท	ลักษณะการเรียนรู้
กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการอ่านและเขียน (Read/Write)	เรียนรู้ผ่านการอ่านเอกสาร ข้อความ หรือการเขียนโน้ต ผู้เรียนประเภทนี้ชอบเรียนรู้จากตัวอักษร ข้อมูลเชิงลายลักษณ์อักษร และสามารถทำความเข้าใจได้ดีผ่านการอ่านและเขียน
กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย (Kinesthetic)	เรียนรู้ได้ดีที่สุดผ่านการลงมือปฏิบัติ การทดลอง หรือประสบการณ์ตรง ผู้เรียนประเภทนี้เข้าใจแนวคิดและจดจำข้อมูลได้ดีเมื่อได้สัมผัส ทำ หรือมีส่วนร่วมกับวัตถุหรือสถานการณ์จริง

ตัวอย่างแบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้แบบวาร์ค (VARK) ตามแนวคิดของ Fleming & Mills (1992)

แบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้แบบวาร์ค ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 16 ข้อ โดยในแต่ละข้อจะมีคำถามแบบสถานการณ์ เป็นแบบสอบถามแบบปรนัย (Multiple-Choice Questions) คือ ก ข ค และ ง โดยแต่ละข้อมีตัวเลือก 4 แบบ ซึ่งสะท้อนรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ กลุ่มผู้รับรู้ด้วยภาพและสัญลักษณ์ (Visual) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการได้ยิน (Aural / Auditory) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการอ่านและเขียน (Read/Write) และกลุ่มผู้รับรู้ด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย (Kinesthetic) ซึ่งแต่ละตัวเลือกในแต่ละข้อคำถามจะสะท้อนรูปแบบการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่ง โดยให้ผู้ตอบเลือกคำตอบข้อที่อธิบายทางเลือกที่ดีที่สุดของตนเอง และสามารถเลือกตอบได้หลายข้อ และไม่ต้องเลือกหากไม่มีคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกหรือรูปแบบการเรียนรู้ตนเอง โดยมีแบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้แบบวาร์คที่ผู้เขียนแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย จำนวน 8 ข้อ หากผู้ที่สนใจสามารถศึกษาต่อได้จาก https://vark-learn.com/the-vark-questionnaire/ ดังนี้

คำสั่ง: ให้ผู้เรียนเลือกคำตอบที่ตรงกับความชอบของผู้เรียนมากที่สุด โดยทำเครื่องหมายกากบาท X ทับ ก, ข, ค, หรือ ง โดยผู้เรียนสามารถเลือกได้มากกว่าหนึ่งข้อ และถ้าคำถามไหนไม่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนสามารถเว้นว่างไว้หรือไม่ตอบได้

ตารางที่ 4 ตัวอย่างแบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้แบบวาร์ค (VARK)

1. เมื่อฉันต้องการไปหาร้านที่เพื่อนแนะนำ ฉันจะ ก. หาว่าร้านนั้นอยู่ที่ไหนจากสถานที่ที่ฉันรู้จัก ข. ขอให้เพื่อนบอกทาง ค. จำทางที่เพื่อนบอกและจดเอาไว้ ง. ใช้แผนที่ในการหาทาง	2. หากมีวิดีโอในเว็บไซต์ที่สอนวิธีทำกราฟหรือแผนภูมิ ฉันจะเรียนรู้ได้ดีจาก ก. ดูแผนภาพ ข. ฟังคำอธิบาย ค. อ่านข้อความในวิดีโอ ง. ดูการสาธิตวิธีทำจากวิดีโอ
3. เมื่อฉันต้องการรู้แผนการท่องเที่ยวที่กำลังจะไป ฉันจะ ก. ดูวิดีโอของแผนการท่องเที่ยวเพื่อดูสิ่งที่น่าสนใจ ข. ดูแผนที่และหาว่าสถานที่ต่าง ๆ อยู่ที่ไหน ค. อ่านกำหนดการแผนการท่องเที่ยว ง. คุยกับคนที่วางแผนการท่องเที่ยวหรือคนอื่น ๆ ที่จะไปทัวร์ด้วย	4. เมื่อเลือกวิชาเรียน ฉันให้ความสำคัญกับ ก. การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง ข. การพูดคุยและอภิปรายกับคนอื่น ค. การทำงานกับแผนที่หรือแผนภูมิ ง. การใช้คำในการเขียนให้ดี

ตารางที่ 4 (ต่อ)

5. เมื่อฉันกำลังเรียนรู้ ฉัน ก. ชอบพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข. ชอบมองหาความเชื่อมโยงหรือรูปแบบต่าง ๆ ค. ชอบใช้ตัวอย่างและการนำมาใช้ได้จริง ง. ชอบอ่านหนังสือหรือเอกสารต่าง ๆ	6. เมื่อฉันต้องการเสนอทางเลือกในการระดมทุนสำหรับทีมกีฬา ฉันจะ ก. มุ่งเน้นไปที่ทางเลือกที่รู้ว่าจะได้ผล ข. อธิบายรายละเอียดของทางเลือกต่าง ๆ ค. เปรียบเทียบกราฟของทางเลือกการระดมทุน ง. ถามคนที่เคยมีประสบการณ์ในการระดมทุน
7. หากฉันต้องการเรียนรู้วิธีเล่นเกมกระดานหรือเกมไพ่ใหม่ ๆ ฉันจะ ก. ดูคนอื่นเล่นเกมก่อน ข. ฟังคำอธิบายและถามคำถาม ค. ใช้แผนภาพที่อธิบายขั้นตอนหรือกลยุทธ์ในเกม ง. อ่านคำแนะนำที่ให้ไว้	8. หากฉันมีปัญหาเกี่ยวกับเข่า ฉันต้องการให้หมอ ก. ให้ฉันอ่านข้อมูลเกี่ยวกับความผิดปกติที่จะทำให้เกิดปัญหาของเข่า ข. ใช้โมเดลพลาสติกอธิบายและให้ดูเกี่ยวกับปัญหาของเข่า ค. อธิบายปัญหาด้วยคำพูด ง. แสดงแผนภาพเกี่ยวกับปัญหาของเข่า

เกณฑ์การให้คะแนนกำหนดให้ตัวเลือกข้อ ก ข ค และ ง ในแต่ละข้อมีค่าคะแนนข้อละ 1 คะแนน ถ้าไม่เลือก 0 คะแนน แล้วคำนวณคะแนนรูปแบบการเรียนรู้ในแต่ละรูปแบบ โดยนับจำนวนคะแนนตามอักษร V-A-R-K ได้แก่ 1) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยภาพและสัญลักษณ์ จำนวน 16 ข้อ คะแนนเต็ม 16 คะแนน 2) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการได้ยิน จำนวน 16 ข้อ คะแนนเต็ม 16 คะแนน 3) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการอ่านและเขียน จำนวน 16 ข้อ คะแนนเต็ม 16 คะแนน และ 4) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย จำนวน 16 ข้อ คะแนนเต็ม 16 คะแนน คะแนนจากแบบสอบถามจะถูกแปลงเป็นคะแนนรวม และนำมาจัดลำดับสำหรับรูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ กลุ่มผู้รับรู้ด้วยภาพและสัญลักษณ์ (Visual) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการได้ยิน (Aural / Auditory) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการอ่านและเขียน (Read/Write) และกลุ่มผู้รับรู้ด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย (Kinesthetic) ตามลำดับ สำหรับผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลากหลาย (Multimodality Preference) การคำนวณตามเกณฑ์ของ VARK สามารถดูรายละเอียดได้ที่ www.vark.learn.com โดยแต่ละรูปแบบการเรียนรู้จะได้รับการถ่วงน้ำหนักอย่างเท่าเทียมกัน รูปแบบการเรียนรู้ที่มีคะแนนสูงสุดจะถูกกำหนดเป็นรูปแบบการเรียนหลัก (Single Learning Style) และสามารถนำเสนอผลในรูปแบบความถี่และร้อยละ

กระดาษคำตอบ

คำถาม	การตอบ (ก)	การตอบ (ข)	การตอบ (ค)	การตอบ (ง)	คำถาม	การตอบ (ก)	การตอบ (ข)	การตอบ (ค)	การตอบ (ง)
1	K	A	R	V	9	R	A	K	V
2	V	A	R	K	10	K	V	R	A
3	K	V	R	A	11	V	R	A	K
4	K	A	V	R	12	A	R	V	K
5	A	V	K	R	13	K	A	R	V
6	K	R	V	A	14	K	R	A	V
7	K	A	V	R	15	K	A	R	V
8	R	K	A	V	16	V	A	R	K

แนวทางการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การประยุกต์ใช้ลีลาการเรียนรู้แบบ VARK ในห้องเรียน ครูสามารถการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการสอนให้ตรงกับความถนัดของผู้เรียนแต่ละประเภท เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และแรงจูงใจของผู้เรียน (Fleming & Mills, 1992; Pashler et al., 2008) สามารถทำได้ ดังนี้

1. กลุ่มผู้รับรู้ด้วยภาพและสัญลักษณ์ (Visual) ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ภาพประกอบ แผนภูมิ แผนผัง หรือกราฟิกประกอบการสอน เช่น การวาดแผนผังความคิด ใช้สไลด์ที่มีภาพหรือสีสันช่วยเน้นสาระสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดและจับใจความสำคัญได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับประถมศึกษาที่ผู้เรียนมักเรียนรู้ด้วยภาพ สิ่งของที่จับต้องได้ เช่น ของจริง (Realia) เป็นต้น

2. กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการได้ยิน (Aural / Auditory) ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นการฟังและการพูด เช่น การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การถามตอบ หรือการใช้สื่อเสียง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรับข้อมูลและเชื่อมโยงความเข้าใจผ่านการฟังและสื่อสารกับผู้อื่น ผู้เรียนประถมศึกษามักเรียนรู้จากการฟังเรื่องราวต่าง ๆ ผู้สอนสามารถใช้เพลง นิทาน เรื่องเล่าต่าง ๆ มาใช้ประกอบการเรียนรู้ได้

3. กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการอ่านและเขียน (Read/Write) ครูสามารถเตรียมเอกสาร ข้อความสรุป ตาราง หรือรายการคำศัพท์ให้ผู้เรียนอ่านและจดบันทึก นอกจากนี้ควรให้ผู้เรียนฝึกเขียนสรุปสั้น เขียนรายงาน หรือทำแบบฝึกหัดเขียนต่าง ๆ เพื่อเสริมกระบวนการประมวลผลและการจดจำข้อมูล

4. กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย (Kinesthetic) ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เช่น การทดลอง การทำโครงงาน หรือการสาธิตและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเกิดความเข้าใจเชิงลึก โดยเฉพาะให้ผู้เรียนลงมือทำปฏิบัติ เช่น ประกอบอาหารอย่างง่าย ปลูกผักสวนครัว หรือประดิษฐ์สิ่งของ เป็นต้น

การใช้แนวคิดนี้สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในสถานการณ์ทดลองได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อค้นพบดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการบูรณาการวาร์คเข้าสู่การจัดการเรียนการสอนในระดับนโยบาย ดังนี้

1. ส่งเสริมการฝึกอบรมครู ให้มีความรู้และทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ตามรูปแบบ VARK โดยเฉพาะการเลือกใช้สื่อและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น สื่อภาพ วิดีโอ การบรรยาย การอ่าน/เขียน และกิจกรรมเชิงปฏิบัติ เพื่อรองรับความต้องการที่แตกต่างของผู้เรียน

2. สนับสนุนทรัพยากรด้านสื่อการสอน ภายในโรงเรียนอย่างเพียงพอ เช่น visual aids, audio tools, และอุปกรณ์สำหรับการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เพื่อสร้างโอกาสเรียนรู้ที่เท่าเทียมสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่ม

3. พัฒนาระบบการประเมินผลแบบหลากหลาย (multimodal assessment) ทั้งในหลักสูตรและการสอบ เพื่อวัดศักยภาพผู้เรียนในทุกมิติของวาร์คได้อย่างเหมาะสมและลดอคติจากวิธีการประเมินแบบใดแบบหนึ่ง

4. ผลักดันให้วาร์คเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบหลักสูตรในระดับเขตหรือจังหวัด โดยบูรณาการเข้าไปในนโยบายการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองผู้เรียนได้อย่างครอบคลุมและยั่งยืน

โดยสรุป การประยุกต์วาร์คในห้องเรียนช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบ หลากหลายและยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน ครูสามารถสังเกตและปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน ช่วยเพิ่มแรงจูงใจ กระตุ้นการมีส่วนร่วม และส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ (Fleming & Mills, 1992) ส่วนการการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาโดยใช้วาร์คเป็นกรอบแนวคิด จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม พัฒนาศักยภาพได้เต็มตามความถนัด และยังช่วยให้ครูมีเครื่องมือที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

3) การวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Howard Gardner (1983)

Gardner (1983) ได้นำเสนอแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) มี 2 ประการสำคัญ คือ 1) ความฉลาดของมนุษย์ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงด้านภาษาและคณิตศาสตร์เท่านั้น แต่มีความหลากหลายไม่น้อยกว่า 7 ด้าน โดยความหลากหลายเหล่านี้ผสมผสานกันและก่อให้เกิดรูปแบบเฉพาะที่สะท้อนเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล 2) ความฉลาดของมนุษย์ไม่ใช่สิ่งที่คงที่ตลอดชีวิต แต่สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ หากได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและต่อเนื่อง จากพื้นฐานทั้งสองประการนี้ อธิบายว่า ความฉลาดของมนุษย์มีหลายมิติ ซึ่งแต่ละมิติมีความแตกต่างกันแต่เชื่อมโยงสอดคล้องกัน โดยความสามารถจะปรากฏออกมาเป็นจุดเด่นและจุดด้อยตามความแตกต่างและลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพเฉพาะด้านได้อย่างเต็มที่

ตารางที่ 5 ลักษณะการเรียนรู้แบบพหุปัญญาทั้ง 8 ด้าน

ด้านการเรียนรู้	ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน
ภาษา (Linguistic Intelligence)	ผู้เรียนถนัดการเรียนรู้ผ่านการอ่าน การเขียน การเล่าเรื่อง และการใช้คำพูดในการสื่อสารหรืออธิบาย สามารถสร้างความเข้าใจและจดจำข้อมูลผ่านภาษาได้ดี
ตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical-Mathematical Intelligence)	ผู้เรียนถนัดการคิดอย่างมีเหตุผล วิเคราะห์ข้อมูล แก้ปัญหาเชิงตรรกะ และเรียนรู้จากการจัดระบบข้อมูล การวิเคราะห์ และการคิดเป็นขั้นตอน
ร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily-Kinesthetic Intelligence)	ผู้เรียนใช้ร่างกายและการเคลื่อนไหวในการเรียนรู้และแก้ปัญหา ถนัดการปฏิบัติจริง การทดลอง และกิจกรรมที่ต้องลงมือทำ
ดนตรี (Musical Intelligence)	ผู้เรียนถนัดการเรียนรู้ผ่านเสียง ดนตรี และจังหวะ มีความสามารถในการรับรู้ สร้าง และใช้เสียงในการจำและทำความเข้าใจเนื้อหา
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Intelligence)	ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีผ่านการสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสังเกตความคิดหรือความต้องการของผู้อื่น
การเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence)	ผู้เรียนมีความสามารถในการสะท้อนตนเอง รู้จักจุดแข็งและจุดอ่อน วางแผนการเรียนรู้และปรับตัวตามความถนัดส่วนตัว
ธรรมชาติวิทยา (Naturalistic Intelligence)	ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีจากการสังเกต แยกแยะ และเข้าใจสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และสิ่งมีชีวิตรอบตัว
มิติสัมพันธ์ (Visual/Spatial Intelligence)	ผู้เรียนถนัดการเรียนรู้ผ่านภาพ การสร้างภาพในจินตนาการ การวางแผนผัง แผนที่ หรือกราฟิก และใช้ความคิดเชิงพื้นที่ในการแก้ปัญหา

ตัวอย่างแบบประเมินลีลาการเรียนรู้พหุปัญญา (MI) ของ Howard Gardner

แบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้พหุปัญญาตามแนวคิดของ Howard Gardner เป็นแบบสำรวจโดยใช้มาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ 5 คะแนน = มากที่สุด 4 คะแนน = มาก 3 คะแนน = ปานกลาง 2 คะแนน = น้อย และ 1 คะแนน = น้อยที่สุด มีลักษณะเป็นข้อคำถาม โดยให้ผู้เรียนอ่านและเลือกตามระดับที่ตรงกับตนเองมากที่สุด ผู้เขียนดัดแปลงมาจาก เสาวลักษณ์ รัตนวิชช์ (2555) ซึ่งเป็นแบบสำรวจลีลาการเรียนรู้ด้านภาษาของผู้เรียนจำนวน 8 ด้าน ลีลาการเรียนรู้ที่มีคะแนนสูงสุดสามารถนำเสนอผลในรูปแบบความถี่และร้อยละ เครื่องมือชุดนี้ผ่านเกณฑ์การหาคุณภาพของเครื่องมือเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ตัวอย่างแบบสอบถามตามแนวคิดของ Gardner

รายการ	5	4	3	2	1
ด้านภาษา					
1. ชอบเรียนรู้จากพูดหรือสนทนาเป็นภาษาอังกฤษในบริบทการจัดกิจกรรมต่าง ๆ					
2. ชอบเรียนรู้จากฟังเรื่องราวต่าง ๆ เป็นภาอังกฤษอย่างหลากหลาย					
3. ชอบอ่านเรื่องราว คำประพันธ์ บทความภาษาอังกฤษได้อย่างหลากหลาย					
4. ชอบเรียนรู้จากเขียนเรียงความ ย่อความ เป็นภาษาอังกฤษได้					
ด้านตรรกะหรือคณิตศาสตร์					
1. ชอบปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเลข การคำนวณ การนับ					
2. ชอบเล่นเกมต่าง ๆ ที่ต้องใช้ความคิด วิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ					
3. ชอบอภิปรายแนวคิดต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้					
4. ชอบใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูล เพื่อหาคำตอบได้					

แนวทางการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

แนวคิดการเรียนรู้ของ Gardner เน้นว่าผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพและความสามารถที่แตกต่างกันไปในหลายด้าน การจัดการเรียนรู้จึงควรออกแบบให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เฉพาะบุคคล เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความถนัดในการพัฒนาตนเอง (Lazear, 1999; Gardner, 2006; Armstrong, 2009) ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ดังนี้

1. ด้านภาษา ครูสามารถจัดกิจกรรมการอ่าน เขียน การเล่าเรื่อง หรือการอภิปราย เพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษา เช่น ให้ผู้เรียนเขียนสรุป อภิปรายหน้าชั้นเรียน บรรยายความคิดของตน เล่าเรื่อง แสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

2. ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ครูสามารถออกแบบกิจกรรมที่เน้นการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ตลอดจนการทดลองทางวิทยาศาสตร์หรือการทำโครงงานที่ใช้เหตุผลและการคำนวณเป็นพื้นฐาน

3. ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ครูควรส่งเสริมด้วยกิจกรรมที่ใช้การปฏิบัติจริง เช่น การทดลอง กิจกรรมที่ต้องอาศัยการเคลื่อนไหว ได้แก่ การเต้น การร้องเพลง เกมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ตลอดจนการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ทางกายภาพ

4. ด้านดนตรี ครูสามารถนำเสียงเพลง จังหวะ หรือดนตรีมาประกอบการเรียนรู้ เช่น การแต่งเพลงเพื่อจดจำความรู้ หรือการใช้จังหวะช่วยฝึกการท่องจำ การใช้เพลงเพื่อทบทวน หรือฝึกปฏิบัติทางภาษา

5. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ควรใช้การเรียนรู้แบบกลุ่ม การอภิปราย การทำงานเป็นทีมในห้องเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฝึกความร่วมมือ และพัฒนาทักษะการสื่อสารทั้งในและนอกห้องเรียน

6. ด้านการเข้าใจตนเอง ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ผ่านการเขียนบันทึกสะท้อนความคิด (Reflection) การตั้งเป้าหมายส่วนบุคคล และการประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง

7. ด้านธรรมชาติ ครูสามารถจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เช่น การเรียนรู้ภาคสนาม การสังเกตธรรมชาติ หรือโครงงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจและความรับผิดชอบต่อธรรมชาติ

8. ด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) ครูสามารถใช้แผนภาพ แผนที่ สื่อกราฟิก หรือการวาดภาพ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการใช้สื่อ ICT ที่ช่วยสร้างจินตนาการเชิงภาพ

ส่วนการนำแนวคิดการวิเคราะห์ผู้เรียนของ Gardner ลงสู่นโยบาย Armstrong (2009) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้เสนอแนะไว้ สามารถสรุปเป็นข้อได้ต่อไปนี้

1. บูรณาการพหุปัญญาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ควรกำหนดให้การจัดการเรียนรู้ภายใต้หลักสูตรแกนกลางมีความยืดหยุ่นและสะท้อนถึงความแตกต่างของผู้เรียน มาเป็นกรอบในการออกแบบมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อให้เด็กทุกคนสามารถพัฒนาศักยภาพในด้านที่ถนัดได้อย่างเต็มที่ ไม่จำกัดเฉพาะวิชาการ เช่น ภาษาและคณิตศาสตร์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงศิลปะ ดนตรี กีฬา การคิดสร้างสรรค์ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีคุณภาพ

2. พัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะด้านพหุปัญญาอย่างต่อเนื่องทั้งในช่วงก่อนปฏิบัติงาน (pre-service) และระหว่างปฏิบัติงาน (in-service) เพื่อให้ครูเข้าใจแนวคิดพหุปัญญา สามารถวิเคราะห์ความแตกต่างของผู้เรียน และเลือกใช้กลวิธีการสอนที่เหมาะสม ครูควรได้รับการฝึกอบรมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความถนัดหลากหลาย และได้รับเครื่องมือในการวัดและประเมินผลความสามารถของนักเรียนแต่ละด้านอย่างเหมาะสม

3. ส่งเสริมการประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสม การประเมินผลควรออกแบบให้ครอบคลุมพหุปัญญาของผู้เรียน โดยไม่เน้นเฉพาะข้อสอบปรนัยหรืออัตนัยเท่านั้น แต่ควรใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เช่น การจัดแฟ้มสะสมงาน การนำเสนอผลงาน การทดลอง การแสดงละคร หรือการทำโครงงาน สิ่งเหล่านี้จะช่วยสะท้อนศักยภาพของนักเรียนได้รอบด้าน และลดความกดดันจากการสอบแบบมาตรฐานเพียงรูปแบบเดียว

4. สร้างสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรการเรียนรู้ที่เอื้อต่อ MI โรงเรียนควรจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เช่น ห้องดนตรี สนามกีฬา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องศิลปะ และพื้นที่สำหรับการเรียนรู้นอกห้องเรียน รวมทั้งใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลเข้ามาช่วย เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกต ามความถนัด สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมจะเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนค้นพบความสามารถที่แท้จริงของตนเอง

5. สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาตามพหุปัญญาของเด็ก โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับครอบครัวและชุมชน เช่น ค่ายดนตรี กีฬา ศิลปะ โครงงานวิทยาศาสตร์ หรือกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และได้รับการสนับสนุนอย่างรอบด้านจากทั้งบ้าน โรงเรียน และสังคมรอบตัว

บทสรุป

การวิเคราะห์ลักษณะการเรียนรู้ (Learning Analysis) ของผู้เรียนถือเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ครูเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการรับรู้ การประมวลผล และการจดจำความรู้ของผู้เรียนแต่ละคน (Fleming & Mills, 1992; Dunn & Dunn, 1978) การวิเคราะห์นี้มักทำผ่านเครื่องมือหรือแบบสอบถามที่ออกแบบมาเพื่อสะท้อนรูปแบบการเรียนรู้ เช่น แบบวาร์คที่เน้นการเรียนรู้ผ่านภาพ เสียง การอ่าน/เขียน และการลงมือปฏิบัติจริง Gardner (2006) กล่าวว่ามนุษย์มีพหุปัญญาหลายด้าน เช่น ภาษา คณิตศาสตร์ ดนตรี ร่างกาย และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งล้วนสะท้อนลักษณะการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่มีเพียงด้านใดด้านหนึ่ง การวิเคราะห์ลักษณะการเรียนรู้ไม่ใช่เพียงการจำแนกผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม แต่ยังช่วยให้ครูผู้สอนวางแผนการสอนที่ตอบสนองต่อจุดแข็งและความต้องการของผู้เรียนได้ตรงจุด เช่น การใช้สื่อภาพสำหรับผู้เรียนแบบผ่านภาพหรือสัญลักษณ์ การอภิปรายสำหรับผู้เรียนแบบเรียนรู้ได้ดีด้วยการได้ยิน หรือการสร้างกิจกรรมเชิงปฏิบัติสำหรับผู้เรียนแบบเน้นการเคลื่อนไหว จากในบริบทไทยศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2559) อธิบายว่า การวิเคราะห์ตามพฤติกรรมในชั้นเรียนช่วยให้ครูผู้สอนแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมและลดความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ ขณะที่ Wongwanich et al. (2021) พบว่า หากการสอนไม่ตอบสนองความแตกต่างทางลักษณะการเรียนรู้ ผู้เรียนบางกลุ่มจะรู้สึกเบื่อหน่ายและเกิดช่องว่างทางการเรียนรู้ ข้อดีของการวิเคราะห์ลักษณะการเรียนรู้ คือช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีความหลากหลาย ครูผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจและดึงศักยภาพผู้เรียนได้สูงสุด อีกทั้งยังช่วยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ผู้เรียนทุกคนรู้สึกมี

คุณค่าและได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียม ดังตัวอย่างการประยุกต์ใช้แนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น เช่น การศึกษาของ Rahayu & Zainiyat (2020) ได้ศึกษาลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษาชั้น 4–6 ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อจัดประเภทผู้เรียนและปรับการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความถนัดของแต่ละบุคคล พบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบฟัง การเรียนรู้แบบมองเห็น และการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ ช่วยให้ครูสามารถเลือกสื่อและออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ ในขณะที่การศึกษาของ Tabatabai & Esfahani (2024) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสอนเชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ VARK ต่อการเรียนภาษาฟาร์ซีของนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การทำความเข้าใจลักษณะเฉพาะของผู้เรียน และการประยุกต์ใช้วิธีการสอนเชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ สามารถช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแก้ปัญหาด้านการเรียนรู้ได้ การสอนที่เน้นความแตกต่างของผู้เรียนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนภาษาฟาร์ซีของผู้เรียน ส่วนการศึกษา Bahar (2009) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลีลาการเรียนรู้กับผลการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนจำนวน 80 คน โดยใช้แบบวัดของ Grasha-Riechmann ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มอิสระ แข่งขัน และผู้เข้าร่วม มีผลสัมฤทธิ์และความเพลิดเพลินสูงกว่ากลุ่มพึ่งพา ร่วมมือ และหลีกเลี่ยง แสดงให้เห็นว่าลีลาการเรียนรู้ส่งผลต่อทั้งผลสัมฤทธิ์และทัศนคติ ครูจึงควรคำนึงถึงความแตกต่างดังกล่าวในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและแรงจูงใจของผู้เรียน ดังนั้น การวิเคราะห์ลักษณะการเรียนรู้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญอันดับแรกก่อนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้จัดการเรียนรู้ได้ตรงกับลีลาการเรียนรู้นั้น ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ผู้เขียนขอสรุปข้อดีและข้อจำกัด 3 แนวคิด สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ข้อดีและข้อจำกัดของ 3 แนวคิด

แนวคิด	ข้อดี	ข้อจำกัด
Fleming & Mills (1992)	- สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายตรงกับความถนัด เช่น Visual, Aural, Read/Write, Kinesthetic - ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง - กระตุ้นความมั่นใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้	- เน้นเฉพาะช่องทางการรับรู้ข้อมูล (VARK) ไม่สะท้อนปัจจัยอื่น เช่น บุคลิกภาพ ความสนใจ แรงจูงใจ สภาพแวดล้อม ครู หรือสื่อการสอน - ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบผสม อาจทำให้การออกแบบการเรียนรู้ซับซ้อนและไม่สามารถทำได้ทุกสถานการณ์ - ขึ้นอยู่กับการประเมินตนเอง ทำให้ผลลัพธ์อาจลำเอียงหรือไม่แม่นยำ
Grasha & Riechmann (1975)	- ระบุและปรับรูปแบบการสอนของครูให้เหมาะสมกับผู้เรียน - ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนาทักษะสังคมของผู้เรียน - เหมาะกับการจัดกิจกรรมกลุ่มและงานร่วมมือ	- การจัดกลุ่มผู้เรียนแบบตายตัว อาจไม่สะท้อนความยืดหยุ่นและการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน - การประเมินต้องอาศัยการสังเกตและเวลา - การใช้แบบสอบถามเพื่อระบุลีลาการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับการประเมินตนเอง อาจทำให้ผลลัพธ์ไม่แม่นยำ
Howard Gardner (1983)	- สามารถออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียน - ส่งเสริมผู้เรียนตระหนักถึงศักยภาพและพัฒนาทักษะในด้านถนัด - เพิ่มความกระตือรือร้นและการมีส่วนร่วม	- การประเมินศักยภาพแต่ละด้านซับซ้อนและต้องใช้เครื่องมือหลายประเภท - การนำทฤษฎีไปใช้ในชั้นเรียนต้องการฝึกอบรมและเตรียมความพร้อมของครู

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย “การศึกษารูปแบบการเรียนรู้และลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)” ได้รับเงินอุดหนุนจากเงินรายได้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ปีงบประมาณ 2568

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา จันทร์ประเสริฐ. (2566). *รูปแบบการเรียนและลีลาการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยรังสิต* [รายงานการวิจัย]. สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต.

ทิศนา แขมณี. (2551). *ลีลาการเรียนรู้*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลัดดา หวังภาษิต. (2557). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].

ราชบัณฑิตยสถาน. (2553). *พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ประยุกต์)*. ราชบัณฑิตยสถาน.

เปศล ชอบผล, จีราพร พระคุณอนันต์, กรพินธุ์ ฤทธิบุตร, และ นิติบดี ศุขเจริญ. (2563). ศึกษาเรื่องรูปแบบการเรียน. *วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต*, *10*(2), 103-109.

ศักดิ์คเรศ ประกอบผล. (2563). การวิเคราะห์ผู้เรียน: ลีลาการเรียนรู้. *ครุศาสตร์วารสาร: Journal of Educational Studies*, *14*(2), 1-14.

ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. (2559). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, *13*(2), 7-21.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

เสาวลักษณ์ รัตนวิชช์. (2555). *การเปรียบเทียบผลการสอนภาษาอังกฤษแก่นิสิตครูมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยใช้โปรแกรมการสอนแบบแนวคิดหลักข้ามหลักสูตรด้วยทฤษฎีพหุปัญญาและโปรแกรมการสอนแบบเดิม*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Armstrong, T. (2009). *Multiple intelligences in the classroom* (3rd ed.). ASCD.

Bahar, M. (2009). The relationships between pupils’ learning styles and their performance in mini science projects. *Educational Sciences: Theory and Practice*, *9*(1), 31-49.

Dunn, R., & Dunn, K. (1978). *Teaching students through their individual learning styles: A practical approach*. Reston Publishing.

Dunn, R., & Dunn, K. (1987). *Understanding the learning styles of students*. Reston Publishing.

El-Saftawy, E., Latif, A. A. A., ShamsEldeen, A. M., Alghamdi, M. A., Mahfoz, A. M., & Aboulhoda, B. E. (2024). Influence of applying VARK learning styles on enhancing teaching skills: Application of learning theories. *BMC Medical Education*, *24*(1), Article 1034. https://doi.org/10.1186/s12909-024-1034

Felder, R. M., & Brent, R. (2005). Understanding student differences. *Journal of Engineering Education*, *94*(1), 57-72.

Fleming, N. D., & Mills, C. (1992). Not another inventory, rather a catalyst for reflection. *To Improve the Academy*, *11*, 137–155.

Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. Basic Books.

Gardner, H. (2006). *Multiple intelligences: New horizons*. Basic Books.

Grasha, A. F., & Riechmann, S. W. (1975). Teaching styles: A study of their relationship to learning styles. *Theory Into Practice*, *14*(2), 87-92.

Grasha, A. F. (1996). *Teaching with style: A practical guide to enhancing learning by understanding teaching and learning styles*. Alliance Publishers.

Harrison, G., Andrews, J., & Saklofske, D. (2003). *Current perspectives on cognitive learning styles*. *Education Canada*, *43*(2), 44-47.

Hattie, J., & O'Leary, J. (2025). *The power of feedback in learning*. Routledge.

Khamkhien, A. (2010). *English language teaching and learning: Issues and challenges*. Chulalongkorn University Press.

Lazear, D. (1999). *Eight ways of knowing: Teaching for multiple intelligences*. Skylight Professional Development.

Othman, M., & Amir, Z. (2010). Understanding learning styles in higher education. *Journal of Educational Research*, *3*(2), 45-56.

Pashler, H., McDaniel, M., Rohrer, D., & Bjork, R. (2008). Learning styles: Concepts and evidence. *Psychological Science in the Public Interest*, *9*(3), 105-119.

Rahayu, D. C., Suryani, S., & Zainiyati, H. S. (2020). Identification of VAK learning styles (visual, auditory, kinesthetic) of primary school students in Indonesia. *International Journal of Education and Research*, *8*(9), 181-190.

Tabatabai, L., & Esfahani, M. (2024). Investigating the impact of creative teaching methods in Persian language lessons with emphasis on VARK learning styles on the learning of primary school students. *Journal of Research in Instructional Methods*, *2*(3), 61-89.

Tiansoodeenon, M., & Sitthitikul, P. (2024). The theoretical review and practice of multiple intelligences in English language teaching. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, *17*(1), 55-72.

Tomlinson, C. A. (2014). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners* (2nd ed.). ASCD.

Wongwanich, S., et al. (2021). *Educational assessment and learning outcomes*. Chulalongkorn University Press.